ממעיינות ישרים - ירושלים - עיר הקודש
עוז והדר
ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

אמ"ח השיחים

ממשנתו של כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

פרשת חיי שרה תשפ"ז | גיליון ה'

מזהב ומפז

פנינים מלוקטים מספרי אדמו"רי שושילתא קדישא

וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן (כג ב)

'ארבע' בגימטריא 'רגע', חושבנא דדיין כחושבנא דדיין. ויש לפרש על דרך הרמז, שמתה במיתת נשיקה בלא צער, וברגע אחד פרחה חיותה ודבקה בשכינה חיי החיים הנצחיים.

(פתח האוהל)

גֵּר וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם (כג ד)

יש לרמוז בכוונת הדברים, שידוע בספרי המקובלים שיש קליפות טמאות שאי אפשר להעלותן לקדושה, אמנם ביניהן ובין הקדושה קיימת בחינה ממוצעת הקרויה 'קליפת נוגה', ובחינה זו היא חיותם של הדברים שאינם איסור ממש, ואפשר להעלות את ניצוצות הקדושה שבהם לקדושה על ידי שמשתמשים בהם לשם שמים, וכן להיפך ח"ו על ידי שמשתמשים בהם שלא לשם שמים.

והנה אברהם אבינו ראה ברוח קדשו שיש במערת המכפלה ניצוצות קדושה עליונים שהיו בעת ההיא תחת שליטת הסיטרא אחרא, והיה מתאווה לפדותה מידם ולהעלותם לקדושה. ועל כן חפץ לקנות את המקום מיד בני חת הטמאים. ולזה רמז באומרו "גר ותושב אנכי עמכם", כלומר רואה אני שיש בכאן ניצוצות קדושה שהם בבחינת 'גר', שאינם בעלי המקום אלא כבושים בגולה, וחפץ אני להופכם ל'תושב',

המשך בעמ' ג'

הכתב והמכתב

דברי מוסר ויראה מכתי"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם"

(תהילים מז, י)

תפארת שלמה ע"ה (תחילת פרשת ויקהל) האבות על ידי עבודתם עשו דרך ומסילה שיהיה קל לעשות כמעשיהם, העולם הזה הוא כמו יער שאין בו דרך מעבר ובא הוא והכין דרך לעבור בו אזי כל העולם עוברים באותו הדרך שהראשון הכין.

ולזה אמר אברהם אבינו ע"ה (בראשית כד ג) "ה' אלהי השמים ואלהי הארץ" פירש רש"י ע"ה עד עכשיו היה אלהי השמים ובאי עולם לא היו מכירים אותו ועכשיו אלהי הארץ שהרגיל אותו בפי הבריות.

אברהם אבינו ע"ה המשיך מדת החסד בעולם שיהיו בני אדם עושים חסד וצדקה זה עם זה והמשיך גם כן חסד שלמעלה בעולם ולזה אנו אומרים אלהי אברהם שהוא כנגד מדת החסד. וכל החסדים שעושים בכל הדורות הכל מכוחו שלו והכל נקרא על שמו ויש לו שייכות לחסדים אלו ונוטל חלקו מהם. זה שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" בזכות אברהם שכל ההשפעות שיורדות מהשמים הם בזכות אברהם.

"המכסה אני מאברהם אשר אני עושה" שכל החסדים הם בזכות אברהם. "ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום" היינו שהחסדים שלו נמשכים עד עולם שנאמר "למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט", "למען אשר יצוה" לשון צותא שאברהם יתחבר עם בניו בעת עשיית המצוות והצדקה והחסד.

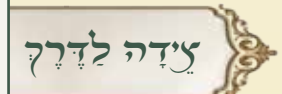
"ואברהם עודנו עומד לפני ה'" שהוא תמיד עומד אף על פי שלא נתקבלה תפילתו על סדום ועמורה עודנו עומד על הדורות הבאים שלא תתקבל הקללה של סדום ועמורה על מי שאינו עומד בדיבורו (בגמ' במ"צ מח).

זה פירוש הפסוק (תהילים מז י) "נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם" בעלי צדקות הנדיבים, החסדים הולכים עם מדת אברהם. וכן הגובר על יצרו בזכות הגבורות של יצחק אבינו ע"ה שהמשיך יראה בעולם, פחד יצחק. יעקב אבינו ע"ה מדת תפארת.

דוד המלך ע"ה ראש לשירות ותשבחות כמו שכתוב בגמ' ברכות (ז:) למה נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותשבחות, כמו שאומרים בברכת ברוך שאמר קודם פסוקי דזמרה ובשירי דוד עבדך נהללך ה' אלוקינו וכו', ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך.

ולזה אומרים ביהי רצון שקודם התהילים כאילו אמרו דוד המלך עליו השלום בעצמו בגן עדן. ולזה אומרים במוסף ראש השנה ובשירי דוד עבדך הנשמעים בעירך בלשון הווה. ומשה רבינו ע"ה ראש ושר התורה שהנחיל תורה לעם ישראל כמו שאומר החתם סופר ע"ה, אנחנו בני אברהם אבינו ע"ה, תלמידי משה רבינו ע"ה, עבדי דוד מלכינו ע"ה.

"כְּשֶׁהַשְׁמוּעָה מַכָּה בַּבֵּן, הַלֵּב שֶׁל הָאֵם הוּא שֶׁנִּשְׁבָּר"

בין הגוף לנשמה

כשהגוף ותאוותיו 'חיים', הרי חיים אלו נחשבים כמיתה, שכן עיקר החיים הם חיי הנשמה, מה שאין כן הרשע שנשמתו מסתלקת ממנו חייו אינם חשובים חיים

כדרכו של רבינו במאמרו שלמדנו בשבוע שעבר, לפרש את אירועי הפרשה כמרמזים על היחס הנכון בין הנשמה והגוף, כך גם במאמר שנלמד מדבריו הקדושים בשבוע זה, בפרשת חיי שרה. נכוף נא את אוזננו לשמע אמריו כי נעמו:

"ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת לאמר. גר ותושב אנכי עמכם וגו'. אפשר לפרש הפסוקים האלו בדרך רמז על הנשמה והגוף. דידוע (עיין מדבר קדמות לג"ע מרן חיד"א מערכת הנו"ן) **דהנשמה נקראת בשם איש, והגוף בשם אשה. והנה הנשמה כל חפצה ותאוותה הוא באותו עולם, ואין לה תאוה וחפץ בכל מה שעושה האדם לצרכי גופו בזה העולם, רק במה שמסגל בתורה ובמצוות ובמעשים טובים".**

ורבינו ממשיך ומבאר כיצד יוכל האדם להשביע את רצון נשמתו לעסוק בתורה ומעשים טובים, למרות יצריו הגשמיים של הגוף, שסוחפים אותו על כרחו למחוזות אחרים: **"והנה אין ספק שאין אדם יכול להשיג מעלת התורה ומעשים טובים אם לא המית עצמו בעולם הזה, כמו שדרשו רז"ל** (ברכות דף סג:) **על הפסוק 'אדם כי ימות באוהל'** (במדבר יט, יד)".

כוונת רבינו לדרשת חז"ל הידועה "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה". ברם עלינו לשים לב שרבינו נותן לדברי חז"ל עומק מחודש. שכן במבט שטחי נראה שכוונת הגמרא לדרוש מהאדם לשקוד על התורה במאמצים גדולים, ולא לחוש לחולשת גופו מחמת רוב מאמץ העיון ומניעת אכילה ושינה במידה מלאה. אולם רבינו מלמדנו שיש כאן עומק נוסף, שעל האדם לבטל את גופו לחלוטין עד שיחשב כמת, וזאת מלבד החלשת הגוף המעשית כתוצאה הישירה מעמל התורה.

הגוף מתנגד לשכל

ואכן, כבר נשמע הדבר בין החיים, וכפי שמפורש לדוגמא בספרי המהר"ל (נתיבות העולם, נתיב התורה פרק ג): "כי רבותינו זכרונם לברכה באו לפרש כי אין לתורה קיום אצל האדם כי אם על ידי סילוק הגשמי... כי הגוף מתנגד אל השכל, ולפיכך צריך שימות על דברי תורה, כלומר לסלק הגוף לגמרי כאלו אינו, ואז יש לתורתו קיום כאשר האדם גובר על הגוף לגמרי, ובזה הוא שכלי". הרי שביטול הגוף אינו רק בבחינת 'נזק אגבי' שהאדם מחוייב לספוג על מנת לזכות לכתרה של תורה, אלא צורך מהותי העומד בפני עצמו, וכפי שנרחיב בכך עוד להלן.

וראשית כל עלינו להבין, 'מיתה' זו מה טיבה? והלוא הגוף מלא חיות ועיזוז, ויצריו השונים מכריזים ללא הרף 'אנחנו כאן', חיים נושמים ואף בועטים לעיתים... ולכאורה נראה בכוונת הדברים, שקיים חילוק גדול בין אדם המחשיב את יצריו לבין אדם שמקבל החלטה נחושה להתעלם מהם לחלוטין.

לשם המחשת הדבר נביא דוגמא מוכרת, שחלק מאיתנו חוו או חווים על בשרם, והיא תאוות העישון. מי שניסה להיגמל מתאווה זו, יוכל בוודאי להעיד, שהנסיון למעט בכמות העישון קשה הרבה יותר מהפסקה מוחלטת שלו, וזאת מכיוון שהגמילה המוחלטת דורשת החלטה אחת. אבן, החלטה קשה, נחושה, ואפילו מבהילה, אבל חד פעמית. ואילו הניסיון למעט בכמות העישון, משמעו מאבק יצרי תמידי, בכל עת ובכל שעה.

בדומה לכך מקובל בשם מרן החזון איש זצ"ל, שקל יותר ללמוד חמש עשרה שעות ביממה מאשר שמונה שעות, וזאת מפני שהלומד שמונה שעות ביום לא ויתר על סיפוק יצר הבטלה שלו, וכעת עליו להיאבק בו שמונה שעות תמימות מידי יום, בעודו מצפה לשעות הבטלה שנותרו לו לאחר שישלים את חוק לימודו, בשונה ממי שהצליח להיגמל ממנו בהחלטה נחושה אחת.

ונפשי כעפר

ברם דומה שיש כאן עומק נוסף, ובכדי לבוא אל סודם של דברים עלינו לקרוא את המשך דברי רבינו הרומז בקצרה כדרכו: **"וכשמשים אדם עצמו כמת בעולם הזה, בזה ניצל מיצר הרע ומתאוותיו, וכמו שאנו מתפללים בכל יום 'ונפשי כעפר לכל תהיה', וזהו חשקה של נשמה אם משים הגוף עצמו מת, דבזה יכול להרוויח תורה ומעשים טובים".** הרי שרבינו מזהה את התפילה 'ונפשי כעפר לכל תהיה', שאמורה כמובן כלפי מידת הענווה, כמגלמת את דרישת חז"ל שעל האדם לשים עצמו כמת.

ובפשטות נראה בביאור הדברים, שיצרי האדם אינם עומדים בפני עצמם, אלא הם תולדה ממידת הגאווה, וכדברי שלמה המלך החכם מכל אדם (קהלת ד, ד): "וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת כָּל עָמָל וְאֵת כָּל כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשָׂה כִּי הִיא קִנְאַת אִישׁ מֵרֵעֵהוּ", וכפי שביאר זאת רבינו הרמח"ל בספרו מסילת ישרים (פרק יא) באר היטב, ונצטט את לשונו הזהב:

"הכבוד הוא הדוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות שבעולם. ולולי זה, כבר היה האדם מתרצה לאבול מה שיוכל, ללבוש מה שיכסה ערוותו, ולשכון בבית שתסתירהו מן הפגעים, והייתה פרנסתו קלה עליו, ולא היה צריך להתייגע להעשיר כלל, אלא שלבלתי ראות עצמו שפל ופחות מרעיו מכניס עצמו בעובי הקורה הזאת ואין קץ לכל עמלו".

ובספר תולדות יעקב יוסף בפרשתנו מוסיף ביאור בקשר שבין הגאווה לשאר חסרונות הגוף, ונביא את דבריו הקדושים: "וזהו שאמרו חז"ל (מנחות דף מג:), אל תיקרי מ"ה אלא מאה וכו', רצונם לומר, שאי אפשר לבוא למדריגה זו שיאמר 'ונחנו מה' (כמו משה רבינו ע"ה, שהחשיב עצמו לאין גמור), כי אם שבא בסוד מאה ברכאן, שהיא בינה הנקראת ענווה, שמשם ק' ברכאן, היפך הגאוה מיסוד האש, שורש רוע ארבע מדות מארבעה יסודות אש רוח מים עפר שזכר בשערי קדושה וכו' (חלק

א' שער ב) שצריך תחלה להסיר רוע המידות שהיא הגאוה מיסוד האש, והרבות דברים מיסוד הרוח, ותענוגי הגוף מיסוד המים, ועצלות מיסוד עפר וכו'. ואב לכולן הוא הגאוה, שממנו נמשך דבורי לשון הרע ורכילות, וכמו שכתב מהרש"א בסוטה (דף ה.) דכתיב (תהלים קא, ה) 'מלשני בסתר רעהו... גבה עינים ורחב לבב' וכו', דזה נמשך מזה, וכשהוא רחב לבב הוא נפש רחבה, רוב התאוה והתענוג שנמשך מיסוד המים, ועל ידי זה כשאינו מוצא די מחסורו שאין חצי תאוותו בידו, הוא עצב הנמשך מיסוד עפר".

נמצינו למדים מדבריו שלא זו בלבד שהמידות הרעות נמשכות מהגאווה מבחינה טבעית, אלא שהיא גם השורש הרוחני של קיומן (כמו יסוד האש, שעולה וגובר על שאר היסודות שהם רוח מים ועפר), ובהסתלק השורש פורה ראש ולענה, יסתלקו גם פירותיו הבאושים.

נקראים מתים

ואולם, מיתה זו איננה מיתה רק כלפי הרע, ואולם לאמיתו של דבר, מדובר בחיים גמורים, הן עבור הגוף והן עבור הנשמה, וכהמשך דברי רבינו: "**ומטעם זה הרשעים אפילו בחייהם קרויים מתים, משום דהנשמה אינה שורה אלא במי שמשים עצמו מת בעולם הזה, ומבקש כי אם בעולם הבא. והרשעים שמבקשים תאוות העולם הזה וחיים שלהם לצרכי גופם, הנשמה בורחת מהם, ולפיכך נקראים מתים אפילו בחיים. נמצא שני פעמים נקראים מתים, חד בעודם חיים, וחד לאחר המיתה**".

כלומר, כשהגוף ותאוותיו 'חיים', הרי חיים אלו נחשבים כמיתה, שכן עיקר החיים הם חיי הנשמה, מה שאין כן הרשע שנשמתו מסתלקת ממנו חייו אינם חשובים חיים. ומעניין לצטט את דברי התולדות יעקב יוסף בפרשתנו (בתחילת הקטע המובא לעיל), שמפרש אף הוא כרבינו ש'שרה' רומזת לגוף, ומיתתו היא על ידי המידות הרעות. ובלשונו שם: "דודאי מיתת הגוף הנקרא שרה הוא על ידי רוע ארבע מידות של ארבעה יסודות... דאיתא במשנה (אבות פרק ד) הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מהעולם".

ומסיים רבינו ומפרש על פי יסודות אלו את לשון הפסוקים בפרשתנו: "**והנה הנשמה יש לה מנוחה ושמחה כשהגוף שומע לעצתה וחושב עצמו מת כדי לעבוד השם בתמימות, וזהו שאמר 'ויקם אברהם מעל פני מתו', כלומר קודם מיתתה** (כלומר, רבינו דורש את המילים 'מעל פני' במשמעות של קודם ולפני כן) **בעודה בחיים בעולם הזה, מיום בואה לאדם היא חושבת עצמו כאילו היא מתה. ואם האברים נשמעים לה, היא נותנת להם עצה שיחשבו לה כאילו היא מתה, וגם הם - כאילו הם מתים, ובזה ירוויחו תורה ומעשים טובים**".

"וזהו: 'וידבר אל בני חת לאמר', הם האיברים, אם יש בהם חיתת אלקים ויראי השם ושומעים לעצת הנשמה, וזהו 'בני חת' - האיברים שיש בהם חיתת ה'. ומה אומר להם: 'גר ותושב אנכי עמכם', כלומר, גר ותושב אני ואתם, פירוש, אפילו אנו נראים תושבים בזה העולם, גרים אנחנו, כי היום כאן ומחר בקבר, וכיוון שכן הוא, אין לו תקנה כי אם כשנחשוב עצמנו מעכשיו מחיים מתים, בזה נסלק עצמנו מהנאות זה העולם, ונמצא לסגל מצוות ומעשים טובים. וזהו 'תנו לי אחוזת קבר עצמכם', כלומר, מעכשיו מחיים ננהג בעצמנו ירושת הקבר כאילו אנחנו מתים, וזהו 'ואקברה מתי - מלפני', דהיינו מלפני מותנו נחשוב כאילו מתנו ונקברנו".

"וכשמשים אדם עצמו כמת בעולם הזה, בזה ניצל מיצר הרע ומתאוותיו, וכמו שאנו מתפללים בכל יום 'ונפשי כעפר לכל תהיה', וזהו חשקה של נשמה אם משים הגוף עצמו מת, דבזה יכול להרוויח תורה ומעשים טובים

המשך מעמ' א'

דהיינו להעביר את המקום לשליטת הקדושה וממילא יהיו אותם ניצוצות בבחינת 'תושב' ובעל הבית.

(מחשוף הלבן)

וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי (כד, ד)

יש לבאר על דרך הדרוש, שאליעזר חשש שמא יהרגו אותו מחמת שנאה, או בכדי לקחת את ממונו כשלל (וכפי שאכן דרשו חז"ל שניסו להרעיל אותו וניצל בנס על ידי מלאך), ועל כן לא הסכים לעשות או לדבר מאומה עד שיאיים עליהם ויראה את כוחו, וזהו 'לא אוכל עד אם דברתי דברי', ויאמר דבר'. ואז אמר 'עבד אברהם אנכי', כלומר אני הוא עבדו של אברהם אבינו שלחם וניצח לבדו את כל מחנות הצבא של ארבע המלכים, כפי שפירש רש"י בפרשת לך בפסוק 'וירק את חניכיו ילידי ביתו - וירדוף עד דן' (לעיל יד, יד), שלא היה שם אלא את אליעזר עבד אברהם אבינו, והוא לבדו עם אברהם אבינו ניצח את כולם.

(כלי בסף)

וַתֹּאמֶר אֵלָיו גַּם תֶּבֶן גַּם מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ גַּם מָקוֹם לָלוּן (כד, כה)

יש לפרש על דרך הרמז כעין דברי רש"י (דברים לב, מז) "אין לך דבר ריקן בתורה שאם תדרשנו שאין בו מתן שכר", והוא ביאור מאמרה 'גם תבן גם מספוא', כלומר גם דברי תורה הנראים בעיניך כתבן ומספוא שאין בו חשיבות - 'רב עמנו', יש בו סודות וחשיבות גדולה, אלא שאינו ניכר כלפי חוץ. ולא זו בלבד אלא שיש באותם דברים גם 'מקום ללון', היינו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וללון שם בדרך קביעות, על ידי התדבקותו בקדושת אותם מאמרים.

(פיתוחי חותם)

אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וְאֵלֶּה שְׁמֹתָם בְּחַצְרֵיהֶם וּבְטִירֹתָם (כה, טז)

יש לרמוז בלשון הפסוק: 'בחצריהם', היינו שפרוצים ופתוחים לכל רע, ואינם גדורים משום תועבה. 'ובטירותם', שעל הכל נוטר להם הקב"ה ויבוא עימם במשפט נקם לעתיד לבוא.

(פתח האוהל)

פרק ה'

המקום הנידח ביותר

בגליון הקודם התחלנו לסקור את איזכוריה של מרוקו וסביבתה בדברי חז"ל, וציינו את היותה נחשבת באותה תקופה למקום נידח במיוחד, וכעת נביא מספר דוגמאות לכך:

במדרש קהלת (פרשה ב) מבארים חז"ל את מהותו של העופות שהיו מובאים מידי יום לסעודת שלמה בשעתו ומזוהים במלכים א' (פרק ה) כ"בַּרְבְּרִים אֲבוּסִים". בימינו זכה בשם זה מין מסויים של ברווז, ולעומת זאת רש"י על אתר מזהה את הברבור כתרנגול (שאינו מופיע במקרא אפילו פעם אחת, ומוזכר לראשונה בכתבי חז"ל השונים).

אולם במדרש פירשו שמדובר בעוף מיוחד הקרוי על שם מקומו, ונצטט: "עוף גדול היה, ומעולה ומשובח והיה עולה ויושב על שלחנו בכל יום ויום. ומהיכן הוא בא? מברבריה היה בא בכל יום". כלומר, חז"ל מציינים זאת כדבר פלא, שבסעודתו של שלמה היה מופיע מידי יום עוף ממקום כה נידח כ'ברבריה', היא ארץ הברברים.

גם במדרש שיר השירים (פרשה ב) מוזכרת ארץ ברבריא כדוגמא למקום נידח: "קול דודי הנה זה בא - זה מלך המשיח. בשעה שהוא אומר לישראל: בחודש הזה אתם נגאלין, אומרים לו: היאך אנו נגאלין, ולא כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שהוא משעבדנו בשבעים אומות? והוא משיבן שתי תשובות, ואומר להם: אחד מכם גולה לברבריה ואחד מכם גולה לסמטריה, דומה כמו שגליתם כולכם". כלומר די בכך שיהודי אחד יגיע לאותם מקומות נידחים, ואין צורך שכולכם תיגלו לשם.

אופיים ומנהגם הגרוע של גויי אותה ארץ מוזכר במקום אחר בחז"ל, במסכת יבמות (דף סג:): "אמר נבל בלבו אין אלקים וגו' (תהלים יד, א). במתניתא תנא: אלו אנשי ברבריא ואנשי מרטנאי שמהלכין ערומים בשוק, שאין לך משוקץ ומתועב לפני המקום יותר ממי שמהלך בשוק ערום".

מאידך מוזכרים בני אותם עמים כזמם ורסן על פיהם של מלכות רומי הרשעה, שכן מלחמותיהם הבלתי פוסקות עם מלכות רומי (המתוארים באריכות בספרי ההיסטוריה) החלישו אותה במידה ניכרת, ומנעו ממנה מלהוציא לפועל את כל שאיפותיה המושחתות. ונצטט את לשון המדרש (בראשית רבה פרשה עה) בנידון:

"אל תתן ה' מאוויי רשע, זממו אל תפק ירומו סלה (תהלים קמ, ט), אמר לפניו: ריבון העולמים, אל תתן לעשו הרשע מחשבות לבו. מהו 'זממו אל תפק'? אמר לפניו: ריבונו של עולם, עשה לו זמם לעשו הרשע, כדי שלא תהא לו נחת רוח שלימה, ומה זמם עשה לו הקדוש ברוך הוא לעשו הרשע? אמר רבי חמא בר חנינא: אלו בני ברבריא ובני גירמאניאה שאדומיים מתייראין מהם".

החזק במוסר אל תרף

האם יש חובה ללמוד מוסר בכל יום, ועד כמה?

החכם מכל אדם כבר אמר בספר משלי "החזק במוסר אל תרף, נצרה כי היא חייך". וכך גם פוסק המשנה ברורה להלכה (סימן א', על פי דברי הגאון החיד"א) שעל האדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום אם מעט ואם הרבה, כי הגדול מחברו יצרו גדול ממנו ותבלין היצא הרע הוא תוכחת מאמרי חז"ל.

ואמנם ידוע מכל גדולי ישראל מכל הדורות ומכל החוגים שכולם עסקו תמיד במוסר, למדו ספרי מוסר וגם הורו לתלמידיהם לעסוק בתורת המוסר. כך למשל קודש הקודשים החתם סופר זיע"א שבכל יום היה לומד לפני השיעור הקבוע עם תלמידיו, מספר הקדוש חובות הלבבות במשך רבע שעה. והעידו עליו שבאותה קביעות של לימוד מוסר היו פניו להבים והוא בער באש עילאה. והיה רגיל לומר לתלמידיו "תאמינו לי שביום שאין אני לומד מספר מוסר, מרגיש אני בעצמי הצטננות ביראת ה'" ואם כך אמר קודש הקודשים החתם סופר, מה נענה אנן אזובי הקיר?!

גם מר זקני סידנא בבא סאלי זיע"א שכידוע היה דבוק בכל ישותו בספרי החסידות ההולכים בדרך אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, אך היו בספרייתו גם ספרי מוסר רבים והוא היה הוגה בהם בקביעות ובקי בהם עד להפליא כדרך שהיה בקי בכל לימודיו ושיעוריו הקבועים.

משך הלימוד הוא לפי עניינו של אדם וכפי מסת הזמן שיש בידו שהרי אינו דומה בן ישיבה ותלמיד חכם שכל עיתותיו בתורה ויכול להקדיש זמן ממושך ביום ללימוד מוסר שהוא עבורו קב חומטין שיחזיק את הלימוד, למי שעוסק על המחיה ועל הכלכלה וזמן קביעות עיתים שלו קצר. ועדיין גם הוא עליו לקבוע זמן ללימוד מוסר - למשל אם יקבע שיעור יומי בספר 'חק לישראל', שם ישנו בכל יום לימוד קבוע מאחד מספרי המוסר.

ודבר נוסף חשוב ביותר הן לקיום הלימוד, הן כדי שייעשה מתוך חשקת התורה והן כדי שהדברים יחדרו אל הלב וישפיעו - אנו מדריכים תמיד שיש לקבוע את הלימוד בספר שמרגישים אליו חיבור והכל לפי מה שהוא אדם. שכן בשעה שאדם לומד בספר יראה שיש לו אליו חיבור, הוא מתעורר יותר מהדברים וגם הלימוד אצלו הוא בחשק יותר וזה עניין נצרך מאוד לקיום הלימוד שהוא יסוד היסודות לרוחניות האדם.

ספרי 'מילתא חדתא' מתורת כ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מילתא חדתא — על התורה
שיחות ודברי חיזוק על סדר פרשיות התורה, המאירים את עבודת ה' ואת ההתמודדות עם אתגרי הדור, ערוכים בלשון בהירה ונגישה.
לשה"ק / אנגלית

מילתא חדתא — על מסכת אבות
מאמרים על סדר מסכת אבות בעניני עבודת ה' והליכות חיים, המשלבים דברי התעוררות לעבודת ה' בדרך המוסר וההסידות.
לשה"ק / אנגלית

אהבת התורה
פרקי חיזוק באהבת התורה, ביגיעתה ובעסק לימודה, המעוררים את הלב להתמסרות לתורה ולהתחזקות בעבודת ה'.
לשה"ק

אמונה ובטחון חלק א
מאמרים להעמקת האמונה והבטחון בהשי"ת, המעניקים חיזוק בהתמודדויות ובנסיונות החיים, ובפרט באתגרי דורנו. חלק א.
לשה"ק / אידיש

אמונה ובטחון חלק ב'
מאמרים להעמקת האמונה והבטחון בהשי"ת, המעניקים חיזוק בהתמודדויות ובנסיונות החיים, ובפרט באתגרי דורנו. חלק א.
לשה"ק

יראת שמים
מאמרי התעוררות לקנין יראת שמים, יראת הרוממות ודבקות בה', המשלבים את דרכי הפשט והדרש עם פנימיות התורה.
לשה"ק

שיערי תפילה
שיחות ודברי התעוררות בעניני תפילה, לחיזוק הלב בעבודת ה' ובהתמודדות עם אתגרי החיים, ערוכים בלשון בהירה הקרובה לכל נפש.
לשה"ק / אידיש

שבת קודש
מאמרים על קדושת השבת ועל סדר יומה, המאירים את עבודת השבת. בצירוף פיוטי קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א.
לשה"ק / אנגלית.

ירח האיתנים
מאמרי התעוררות לעבודת ימי אלול ותשרי: ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים וחג הסוכות, לאור פנימיות התורה.
לשה"ק

חנוכה וט"ו בשבט
שיחות ומאמרי חיזוק בעניני חנוכה וט"ו בשבט, המאירים את עבודת הימים ומעוררים להתחזקות בתורה ואמונה.
לשה"ק

פורים
מאמרים על עניני הפורים ופנימיות החג, ובהם דברי חיזוק והתעוררות לעבודת ה' ולהליכות החיים.
לשה"ק

הגדה של פסח — מילתא חדתא
ביאורים על סדר ההגדה חג הפסח ושיחה"ש, המעמיקים בעניני יציאת מצרים ובעבודת ליל הסדר לאור פנימיות התורה.
לשה"ק (ספרד / ע"מ) / אנגלית